PER AUGUST ÖLANDER

1824-1886

Symfoni i Ess

Symphony in E-flat major

Källkritisk utgåva av/Critical edition by Cristian Marina

Levande musikarv och Kungl. Musikaliska akademien

Syftet med Levande musikarv är att tillgängliggöra den dolda svenska musikskatten och göra den till en självklar del av dagens repertoar och forskning. Detta sker genom notutgåvor av musik som inte längre är skyddad av upphovsrätten, samt texter om tonsättarna och deras verk. Texterna publiceras i projektets databas på internet, liksom fritt nedladdningsbara notutgåvor. Huvudman är Kungl. Musikaliska akademien i samarbete med Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Kungl. Musikaliska akademien grundades 1771 av Gustav III med ändamålet att främja tonkonsten och musiklivet i Sverige. Numera är akademien en fristående institution som förenar tradition med ett aktivt engagemang i dagens och morgondagens musikliv.

Swedish Musical Heritage and The Royal Swedish Academy of Music

The purpose of Swedish Musical Heritage is to make accessible forgotten gems of Swedish music and make them a natural feature of the contemporary repertoire and musicology. This it does through editions of sheet music that is no longer protected by copyright, and texts about the composers and their works. This material is available in the project's online database, where the sheet music can be freely downloaded. The project is run under the auspices of the Royal Swedish Academy of Music in association with the Music and Theatre Library of Sweden and Svensk Musik.

The Royal Swedish Academy of Music was founded in 1771 by King Gustav III in order to promote the composition and performance of music in Sweden. Today, the academy is an autonomous institution that combines tradition with active engagement in the contemporary and future music scene.

www.levandemusikarv.se

Huvudredaktör/Editor-in-chief: Anders Wiklund
Notgrafisk redaktör/Score layout editor: Anders Högstedt
Textredaktör/Text editor: Erik Wallrup

Levande musikarv/Swedish Musical Heritage
Kungl. Musikaliska akademien/The Royal Swedish Academy of Music
Utgåva nr 991/Edition No. 991
2019
Notbild/Score: Public domain. Texter/Texts: © Levande musikarv
ISMN 979-0-66166-223-5

Levande musikarv finansieras med medel från/Published with financial support from Kungl. Musikaliska akademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Marcus och Amalia Wallenbergs Stiftelse, Statens Musikverk, Riksbankens Jubileumsfond, Barbro Osher Pro Suecia Foundation, Riksantikvarieämbetet och Kulturdepartementet.
Samarbetspartners/Partners: Musik- och teaterbiblioteket, Svensk Musik och Sveriges Radio.

Orkesterbesättning/Orchestra

Flauto

Oboe I, II

Clarinetto I, II in B

Fagotto I, II

Corno I, II in Es

Timpani

Violini I

Violini II

Viole

Violoncelli

Contrabassi

Symfoni i Ess

I.

Per August Ölander
(1824-1886)

Adagio con moto *

Flauto

2 Oboi

2 Clarinetti in B

2 Fagotti

2 Corni in Ess

Timpani

Adagio con moto *

Violini I

Violini II

Viole

Violoncelli

Bassi

* ”con moto” tillagt av annan hand

Kritisk utgåva av/Critical edition by Cristian Marina
Swedish Musical Heritage, Kungl. Musikaliska akademien, Stockholm 2018. Public domain. www.levandemusikarv.se

5

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p
a 2
div.
f

10

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

f
p

15

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

21

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

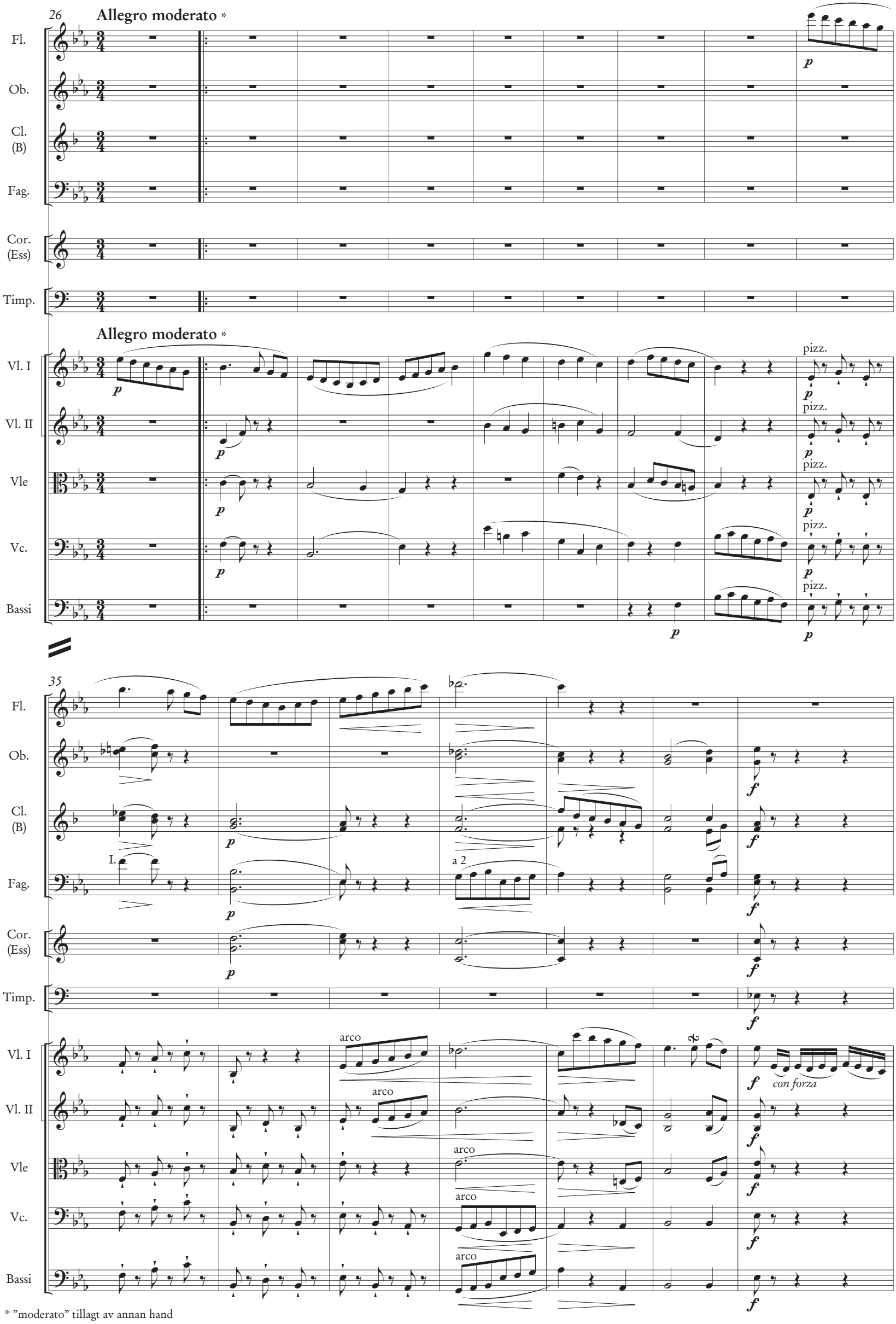

* "moderato" tillagt av annan hand

42

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

f
f

48

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

54

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

a 2

60

A

fz
p

A

68

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

75

f
fz

82

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

a 2

86

B

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

a 2

94

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

103

8va

I.

111

(8va)

1.

2.

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Bassi

a 2

a 2

a 2

118

pizz.

pizz.

pizz.

pizz.

pizz.

124

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

a 2
arco
pizz.

131

138

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

fz

143

C

a 2

f

150

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Bassi

p

a 2

156

I.

pizz.

163

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

I.

arco

arco

171

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

I.

178

D

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

186

pizz.

arco

194

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

a 2
arco
arco
arco

f

199

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

f

205

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

209

a 2

215

E

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

223

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

229

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

236

f *fz*

240

F

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

a 2

246

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

253

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p *poco cresc.* *cresc.*

261

f

267

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

fz *f*

275

a 2

Andante

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Andante

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Bassi

p

tr

div.

6

I.

11

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

tr

fz p

16

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

22

A

Fl.

Ob.

I.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

A

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Bassi

27

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Bassi

31

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

35

B

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

B

p
fz
tr

41

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

48

mf

53

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

a 2

p

57

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

61

C

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

ff *p* *dolce*

68

I.

74

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

80

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

85

D

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

D

p

tr

90

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

95

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

99

fz

I.

103

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

108

I.

115

E

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(Ess)

E

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Bassi

121

Fl.

Ob.

I.

p

Cl.
(B)

p

Fag.

p

Cor.
(Ess)

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Bassi

126

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

I.

p

132

p

III.

Scherzo. Presto

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.

Scherzo. Presto

Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

p

p

p

11

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

mf

fz

fz

fz

p

p

21

A

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Timp.

A

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Bassi

p

31

1.

fz

41

2.

B

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Bassi

f a 2

f

fz

51

C

61

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

fz

71

D

f

solo

p

81

E

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

a 2

f

91

1.

fz

tr

100

2.

poco ritardando

Meno mosso

Fl.

Ob.

I. solo

Cl. (B)

Fag.

a 2

Cor. (Ess)

a 2

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Bassi

111

I.

121

F

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

F

pp

131

I.

p

f

141

G

Fl.

Ob.

Cl. (B)

Fag.

Cor. (Ess)

Timp.

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Bassi

fz

diminuendo

(I.)

151

sempre dim. e morendo

I.

p

161

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

I.

p

p

H

171

pp

pp

pp

pp

pp

H

ppp

181

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

191

Scherzo D.C. Coda

solo

p

Scherzo D.C. Coda

f

201

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

f *fz*

IV.

Finale. Allegro vivace ed energico *

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

Finale. Allegro vivace ed energico *

f *mf* pizz. *p*

* "e(d) energico" tillagt av annan hand

9

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

f

17

A

f

a 2

25

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

33

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

a 2
a 2
a 2

40

B

Fl.

Ob.

I.

Cl.
(B)

Fag.

Cor.
(Ess)

Timp.

B

Vl. I

Vl. II

Vle

Vc.

Bassi

48

Fl.

Ob.

Cl.
(B)

Fag.

p

p

Cor.
(Ess)

Timp.

Vl. I

p

Vl. II

p

Vle

p

Vc.

p

Bassi

p

58

C

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

68

8va

mf

fz

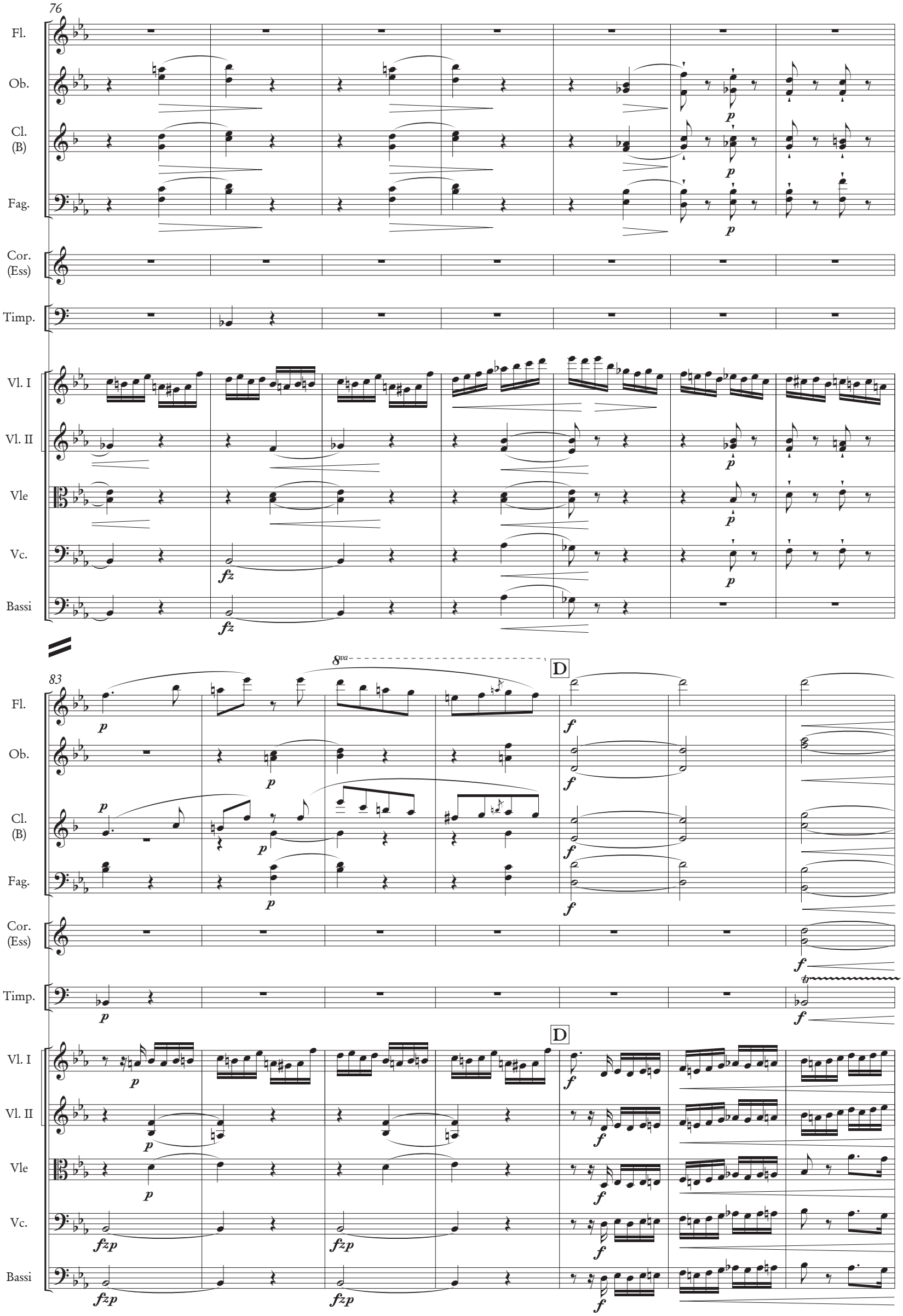
76
Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi
83
8va
D
D

90

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

ff

97

1.

I.

mf

dim.

107

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

117

2.

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

mf

pizz.

127

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

f
mf

136

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p
pizz.

147 E

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

E *ben marcato*

mf

mf

marcato

mf

mf

155

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

marcato

mf

162

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

marcato

mf

169

F

f

a 2

F

176

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

183

a 2
a 2
a 2

190

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

199

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

p

209

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

218

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

225

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

231

G

f *cresc.*

tr

237

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

ff
f sempre
a 2

245

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

253

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

f

261

I.

dim.

p

269

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

f *ff* a 2

278

Fl.
Ob.
Cl. (B)
Fag.
Cor. (Ess)
Timp.
Vl. I
Vl. II
Vle
Vc.
Bassi

a 2

Per August Ölander

Per August Ölander (1824–1886) tillhör den långa raden av tonsättare som komponerat parallellt med yrkesutövning inom ett helt annat område. Efter kameralexamen i Uppsala 1847 arbetade Ölander inom tullverket, först som kammarskrivare, från 1867 som kontrollör. I Uppsala undervisades han också i musikämnen av Johan Erik Nordblom, universitetets *director musices* och domkyrkoorganist. Nordbloms dotter, Johanna (Hanna), sångerska och sångpedagog, blev Ölanders maka 1853.

Sin grundläggande musikutbildning fick Ölander hemma i Linköping av fadern som var organist i S:t Lars församling, men också skicklig violinist. Efter studierna i Uppsala flyttade Ölander till Stockholm, där han vid sidan av sysslorna i tullverket engagerade sig i musiklivet, först som violinist, snart också som tonsättare, trots att han inte hade någon egentlig skolning i komposition. Ölander medverkade i den Falkenholmska stråkkvartetten (med primarien Jonas Falkenholm som också arbetade inom tullverket) och deltog även i det Mazerska kvartettsällskapet. Under åren 1859–66 var han musikkritiker i *Stockholms Dagblad*.

Per August Ölander skrev musik i många former, således inte bara kammarmusik som låg närmast hans eget musicerande. Han skrev en symfoni, en opera (*Blenda*), en operett (*Mäster Placide och hans elev*) och en *Missa solemnis*.

Per August Ölander invaldes som ledamot nr 392 i Kungl. Musikaliska akademien den 13 maj 1864.

© *Gunnar Ternhag,* Levande musikarv

Symfoni i Ess

Per August Ölanders enda helt bevarade symfoni, en av två i samtiden kända, framfördes ett antal gånger mellan 1869 och 1872, bland annat under de populära symfonikonserterna i Berns salonger.

Första satsen öppnar efter liggande horntoner och dramatiska tuttiackord med frilagda träblåslinjer mot en kuliss av pastorala hornkvinter. Dessa melodier omgestaltas så småningom till snabbare löpningar och leder över till stråkfigurerade allegro-partier utan motsvarande tematiska densitet. Återkommande tuttistötar påminner om att pastoralavsnitten inte utgör någon självständig långsam sats. Allegro- och Adagio-partier växlar, och förutom att ett sidotema tillåts ha viss formskapande funktion, har satsen starka drag av operauvertyr genom sina kontraster och staplade sektioner. Dock framskymtar efter hand (främst i slutpartierna) en Beethovenliknande medvetenhet som ger en imponerande och fullt symfonisk verkan till den formmässigt ovanliga öppningssatsen.

I symfonins långsamma sats (Andante) visar Ölander upp sig som melodiker. Här är det i stor grad orkestrering och faktur som ger satsen ett klassiskt helhetsintryck, då högromantiska inslag även gör sig påminda. Det senare inte minst i den visartade melodiska uppbyggnaden inom ramen för en mellandel i mollvariantens tonart. Få svenska tonsättare i Ölanders samtid torde tekniskt ha kunnat åstadkomma den karaktär av skenbart monotematisk helgjutenhet som håller dessa helt olika sektioner samman till en övertygande helhet.

Scherzot är strukturellt sett symfonins lättviktigaste sats. Löpningar i *staccato* och lekfullt konverserande inslag mellan orkestergrupper dominerar – här är Ölander som erfaren kammarmusiktonsättare på trygg mark. Endast ett kort överledningsparti och slutackorden ljuder i tutti. Liksom i föregående sats finns här i ett kontrasterande mellanparti med den typ av folktonsallusioner som är så sällsynta i Ölanders i övrigt absoluta instrumentalmusik. En solitär oboemelodi påminner mindre om den folkliga stil vi finner hos Albert Rubenson eller August Söderman, och långt mer om den karaktär av enslighet och distanserat vemod med nedtonat patos, som blev vanlig i den nationalromantiska symfonin och tondikten först runt år 1900.

Finalsatsen har som huvudtema en fugerad öppning i lärd stil, vilket var tämligen ovanligt ur internationell synvinkel vid tidpunkten för dess komponerande, men vilket

understryker Ölanders klassiska grundideal. Kontrasubjektet är rytmiskt komplementärt, och satstekniken vittnar om omfattande kontrapunktiska självstudier hos en tonsättare som huvudsakligen var autodidakt. I stället för motivisk bearbetning består finalsatsens genomföringsdel av en ny och större fugerad exposition med huvudtemat, nu i moll. Detta leder över till en modifierad återtagning.

Märkvärdigt nog uppehåller sig Ölander i denna symfoni stilististiskt närmast överallt utom just inom sin samtids huvudsakliga estetik. De klassiska och lärda partierna är klart historiemedvetna, medan symfonins romantiska element skiljer sig från de i samtiden gängse och mer påminner om motsvarigheter i senare svensk nationalromantisk symfonik.

© *Mattias Lundberg*, Levande musikarv

Källmaterial

Utgåvan baserar sig på partituret i autograf (**A**).
Det exemplar som använts som förlaga återfinns hos *Musik- och teaterbiblioteket* i Stockholm under signum Sv.Saml./Orkester/Rar.
Dedikation på försättbladet: ”Herr Hermann Berens/ Professor vid Conservatorium i Stockholm och/ Riddare af Kung Wasa Orden/ tillegnas detta förstlings arbete/ högaktningsfullt och tacksamligen/ af/signatur (P.A. Ölander).
På sid 63 i **A** (första satsens slut) står det: ”Fin. 11/12, 69.”

Kommentarer

Timpanistämman är tillagd av en annan hand och placerad under Bassi. Saknas i andra satsen.
Timpani är stämda i ess och B men noteras i **A** som c och G.

Sats 1, Adagio [con moto] – Allegro [moderato]
Tempobeteckning: ”con moto” och ”moderato” tillagda av en annan hand

TAKT	INSTR.	ANM.
17	vl.I	i **A** står det en 4-delspaus i andra stämman; borttagen i utg., tutti gäller
40	fg.1	sista 8-delen ändrad fr. b till ass i a m vla
45	timp.	8-del ändrad till 4-del i a m cor. samt t.203
46, 47	tutti	i **A** slag 3 av annan hand tillagt fz
120	ob.2, cl., fg. cor.	i **A** slag 3 av annan hand tillagt fz
126	vc., cb.	arco tillagt i a m vl. I
130	tutti	i **A** slag 3 av annan hand tillagt fz; det står endast i vl.I
144-147	legni	marcato tillagt i a m t.87-90
152	tutti	i **A** slag 3 av annan hand tillagt fz
197, 199, 205, 207	timp.	4-del ändrat till 8-del i a m blåsinstr. samt t.41, 43, 49, 51
258, 259	fiatti	p tillagt i a m archi

Sats 2, Andante

54-61	cl.1	i **A** av annan hand tillagt 8va bassa

Sats 3, Scherzo. Presto
Repetitionsmarkeringar tillagda.

50	archi	i **A** av annan hand tillagt p
56	ob. cl. cor. vl. vle	i **A** av annan hand tillagt f (jfr fg. vc. cb.)
64	archi	i **A** av annan hand tillagt p
72	ob. cl. cor. vl. vle	i **A** av annan hand tillagt f (jfr fg. vc. cb.)
80	timp	i **A** av annan hand tillagd timpanistämma som börjar på 1:a slaget

Sats 4, Finale. Allegro vivace [ed energico]
Tempobeteckning: ”e(d) energico” tillagd av en annan hand

7	timp.	p tillagt i a m vc., cb.
15	vc. cb.	arco tillagt – saknas i **A**
232	vle	d1 ändrat till f1 i a m t.230 samt jfr t.83-86

© *Cristian Marina,* Levande musikarv

Per August Ölander

Per August Ölander (1824–1886) belongs to a long line of composers who wrote music in parallel with a completely different profession. After completing academic studies in finance and law (*kameralexamen*) at Uppsala University in 1847, Ölander worked for the customs department first as a clerk and then, beginning in 1867, as an auditor. In Uppsala, he was also taught subjects in music by Johan Erik Nordblom, the university's *director musices* and cathedral organist. Nordblom's daughter, Johanna (Hanna), a singer and voice teacher, became Ölander's wife in 1853.

Ölander received his basic education in music at home in Linköping from his father, who was the organist of St Lars parish as well as a skilled violinist. After studies in Uppsala, Ölander moved to Stockholm, where in addition to his employment at the customs department he became involved in the local music scene, first as a violinist and then soon after as a composer, despite not having a formal training in composition. Ölander performed as a member of the Falkenholm's String Quartet (together with first violinist Jonas Falk Holm, who also worked in the customs department) and with the Mazer String Quartet Society. During the years 1859–66, he was a music critic for the *Stockholms Dagblad* newspaper.

Per August Ölander wrote many forms of music, and not only chamber music, which lay closest to his own music-making. He wrote a symphony, an opera (*Blenda*), an operetta (*Mäster Placide och hans elev*) and a *Missa solemnis.*

Per August Ölander was elected into the Royal Swedish Academy of Music as member no. 392 on 13 May 1864.

© *Gunnar Ternhag,* Levande musikarv
Transl. *Thalia Thunander*

Symphony in E-flat major

Per August Ölander's only complete extant symphony, one of two known of by his contemporaries, was performed several times between 1869 and 1872, including during the popular symphony concerts in Berns Salonger, Stockholm.

The first movement opens after a horn drone and an explosive tutti chord with exposed woodwind lines against a backdrop of pastoral horn quintets. These melodies are gradually reconfigured into faster runs leading to string-featured allegro sections without the corresponding thematic density. Recurring tutti blasts remind us that the pastoral sections constitute no independent slow movement. Allegro and Adagio sections alternate, and apart from the formative function allowed a secondary theme the movement has pronounced operatic overture-like traits in its contrasts and stacked sections. However, a Beethoven-esque awareness gradually shows through (mainly in the closing sections) that lends an impressive and consummately symphonic effect to the formistically unusual opening movement.

In the symphony's slow movement (Andante) Ölander demonstrates his acumen as a melodist. Here it is very much the orchestration and texture that give the movement an overall classical feel, but there are attributes of the "high" romantic, especially in its folk song-like melodic architecture framed as a mid-section in the minor variant's key. It is unlikely that many Swedish composers of Ölander's day had the technical ability to achieve that kind of illusorily monothematic unity that combines these different sections together into one convincing whole.

Structurally, the scherzo is the symphony's most lightweight movement. The *staccato* runs and playful dialogue between orchestral groups dominate, with Ölander the experienced chamber music composer on safe ground. Only a brief transitional section and the final chords are tutti, and as in the previous movement there is a contrasting mid-section containing the type of folkish allusions that are otherwise rare in Ölander's purely instrumental works. A solitary oboe strain is less reminiscent of the folk style we find in Albert Rubenson or August Söderman, and much more so the mood of solitude

and remote melancholy steeped in muted pathos that only became a common feature of the national romantic symphony and tone poem around 1900.

The final movement has as its principal theme a fugued opening in a scholarly style, which was fairly uncommon from an international perspective at the time of its composition, but which underpins the composer's basic classical values. The countersubject is rhythmically complementary and the compositional technique bears witness to extensive self-study in counterpoint by a composer who was largely an autodidact. Rather than motivic elaboration, the final movement's development section consists of a new and larger fugued exposition with the principal theme, now in minor. This leads to a modified recapitulation.

Oddly enough, stylistically in this symphony Ölander ranges virtually everywhere except within the primary aesthetic territory of his time. The classical and scholarly sections possess a clear awareness of history, while the symphony's romantic elements stand out from what was customary and more call to mind their counterparts in later Swedish national romantic symphonies.

© *Mattias Lundberg,* Levande musikarv
Transl. *Neil Betteridge*